

Lær å lage podkast, fra idé til publisering – et kurs i 4 deler

1 Kom i gang med å lage podkast ved først å velge emne, utstyr og format.	2 Koble mikrofonen til pc-en, og gjør deg klar til å ta opp – uten tekniske problemer.	3 Klipp sammen opp-taket, og tilpass lyden med et program for lydredigering.	4 Publisert den ferdige podkasten på nettet, der venner og familie kan lytte til den.

VI HJELPER DEG I GANG:

Lag din egen podkast

Har du noen gang vurdert å lage din egen podkast? Her får du hjelp med hele prosessen fra valg av emne, opptak og redigering, og frem til publisering av sluttproduktet.

Journalist
Martin Lorentsen

Podkaster har blitt vår tids favoritt-løsning for å fordype seg i alle tenkelige temaer. Lytterne bestemmer nemlig selv hvor, når og hvordan de vil lytte til de mange forskjellige podkastene – som kan handle om alt fra andre verdenskrig til aktuelle teknologitrender, yoga og økologisk te.

Det finnes mengder av podkaster der ute, og grunnen er at de fleste mennesker faktisk kan lage dem selv, uten tilgang til et profesjonelt lydstudio. Har du en mikrofon og en datamaskin, kan du i utgangspunktet lage en podkast hjemme i din egen stue. Det

betyr imidlertid ikke at det er verdens enkleste sak å lage en podkast. Det er forholdsvis lett å skaffe seg en brukbar mikrofon, koble den til en pc og ta opp en samtale eller en fortelling, men det er mer som skal til hvis du vil lykkes med podkasten og nå ut til et bredere publikum.

Den viktige forberedelsen

Før du setter deg til ved mikrofonen og trykker på opptaksknappen, er det avgjørende at du vet nøyaktig hva podkasten skal handle om. Det kan være en unik historie du kjenner til og vil dele med et større publikum, eller du kan ta utgangspunkt i en hobby eller en historisk periode du synes er interessant. Det er ingen begrens-

ninger på hva podkasten kan handle om. Likevel er temaet det aller viktigste å finne ut av, ettersom alt annet i podkastproduksjonen er avhengig av nettopp det. I tillegg må du allerede fra starten tenke over hvordan formatet i podkasten skal være: Hvor lenge skal hver episode vare? Hvem skal være med? Hvordan skal episoden produseres? Dette er bare noen av spørsmålene du må ha svar på.

Lag et manuskript

For å få en god struktur på podkasten er det dessuten en god idé å utarbeide et manuskript for hver episode, før du begynner å ta opp. Derfor har vi lagd en mal til et podkastmanuskript som du kan laste ned gratis fra nett-

Ekspert: Lysten driver verket

I denne serien får du hjelp av Rasmus Mark Pedersen til å lage din egen podkast. Han har jobbet profesjonelt med radio i mange år og hjelper i dag andre med å tjene penger på å lage podkaster. Ifølge ham er det spesielt én ting som må være på plass før du starter:

”Du må først og fremst drives av entusiasme. Skal resultatet bli bra, må du ha skikkelig lyst til å lage episode etter episode. Podkaster har nemlig potensial til å vokse seg store, selv om det er de færreste som gjør det, men det forutsetter at du hele tiden lager nytt og godt stoff. Husk også at podkaster er et langtidsholdbart medium der noe du tok opp for fem år siden, fortsatt kan skape verdi.”

Rasmus Mark Pedersen er radiovert, journalist og podkastekspert.

siden vår. Malen kan åpnes i alle tekstbehandlingsprogrammer, og det er en enkel sak å legge til dine egne ord i dokumentet.

Velg riktig utstyr

Formatet på podkasten har også betydning for hva valg av utstyr. Det finnes nemlig mange mikrofoner og annet opptaksutstyr som egner seg til forskjellige formater. Noen podkaster består for eksempel bare av én person som forteller en historie. I så fall klarer man seg fint med en stykk god mikrofon når man skal ta opp.

I andre podkaster er det et panel av deltakere, og da må man ha flere mikrofoner og ekstraustyr – blant annet en miksepult til å ta opp i flere

kanaler. Valget av utstyr er også avhengig av hvor mye penger du vil bruke på prosjektet. Det er selvfølgelig en del dyrere å ha flere mikroner og en miksepult, enn det er hvis du kan nøye deg med en mikrofon eller to og et par hodetelefoner.

I denne første delen får du hjelp med forberedelsene helt frem til du setter deg ved mikrofonen og starter opptak. I de kommende delene ser vi nærmere på de øvrige trinnene du må gjennom for å komme i mål med podkasten: Hvordan du tar opp under optimale forhold, hvordan du redigerer opptaket og klipper det sammen til en podkast som er klar for publisering, og ikke minst hvordan du legger ut podkasten på nettet.

Velg utstyr som passer til bruksområdet

Lydutstyr må til for å lage podkast. Her får du hjelp til å velge det rette oppsettet for nettopp ditt podkastprosjekt.

Det kan være fristende å finne frem et gammelt og billig hodesett med innebygd mikrofon når du skal begynne å lage podkast, men dropp det;

kvaliteten er ikke god nok. Hvis produksjonen skal være verdt å lytte til for andre, er det bare å innse at du trenger utstyr av litt høyere kvalitet.

Billigst blir det hvis du er alene om å lage podkasten, men du bør uansett regne med å bruke i hvert fall et par-tusen kroner på lydutstyr. Du trenger nemlig minst en god mikrofon og en ditto hodetelefon.

Enkel produksjon

Hvis podkasten bare består av deg selv som dekker et emne eller forteller en historie, kan du nøye deg med å velge en god mikrofon og en hodetelefon som dekker ørene.

Det er viktig at du finner en mikrofon som kan kobles til pc-en via USB, og det er supert hvis den også har mulighet for tilkobling via XLR-kabel, hvis du skal bruke den med annet lydutstyr. Dessuten er det en fordel hvis mikrofonen har stativ, slik at du kan justere høyden og vinkelen. Det

er viktig at hodetelefonen dekker ørene (over-ear) når du skal redigere podkasten. Det gjør det mye lettere å oppdage forstyrrelser fra omgivelse-ne under opptak.

På samme vis blir det lettere å oppdage at lyden som er tatt opp, må justeres på den ene eller andre måten under redigeringen.

Dette trenger du:

- En mikrofon
- Hodetelefon

Samlet pris:

Cirka 1800 kroner

JBL Tune 760NC er en hodetelefon som omslutter ørene, og som koster rundt 800 kroner.

For drøyt 1000 kroner får du mikrofonen Røde NT-USB Mini.

Den rette mikrofonen

Når du skal kjøpe mikrofon, må du først og fremst sørge for at den har USB-utgang, slik at det er lett å koble den til pc-en. Det er også en fordel hvis den har et såkalt popfilter, det vil si en bit skumplastlignende materiale som sitter foran eller på mikrofonen. Filteret hindrer at s-, p- og b-lyder blir for dominerende i lydbildet og bidrar dermed til at opptakene blir best mulig.

Når du bruker en Zoom-opptaker, kobles mikrofonen til med en XLR-kontakt, som vist på bildet. Det er mulig med mikrofonen Røde PodMic, som koster 1157 kroner.

Mellomstor produksjon

Er dere to podkastverter, eller hvis du har en gjest i studio, trenger du ekstra mikrofonutstyr og en smart liten dings kalt en Zoom-opptaker.

Er dere to eller tre deltakere i podkasten, kan du klare deg uten en egen miksepult under opptak. I stedet kan du nøye deg med en Zoom-opptaker. Det er en bærbar lydopptaker med flere mikrofoninn-ganger. Som regel er det mulig å koble til minst to mikrofoner, og det er enkelt å justere signalstyrken fra hver mikrofon ved hjelp av skruknapper. En Zoom-opptaker kan kobles

Løs mikrofon

En frittstående mikrofon er en praktisk løsning til å ta opp lyd fra en fast posisjon. Som regel har mikrofonen en form for stativ som gjør at den står stødig, og som gjør det mulig å justere vinkelen. Du kan også feste mikrofonen på et større stativ. Da kan du sitte mer oppreist eller kanskje til og med stå når du spiller inn podkasten.

Logilink AA0127 er et godt eksempel på et større stativ. Det koster cirka 600 kroner.

Hodesettet Røde

NTH-100M Prof.
Over-Ear koster
rundt 1700 kroner.

Hodesettmikrofon

Et hodesett med mikrofon gjør det mulig å ta opp podkaster uansett hvor du er, ikke minst fordi du slipper å tenke på avstanden til mikrofonen. En annen fordel ved en mikrofon som sitter i hodesettet, er at du får både en god mikrofon og en hodetelefon som dekker ørene.

Prisen på opptakeren Zoom H4 Pro ligger på rundt 1900 kroner.

til opptaksprogrammet på pc-en ved hjelp av en USB-kabel og lagrer på den måten opptakene direkte på maskinen. Det er også mulig å lagre opptak på SD-kort.

Zoom-opptakere kobles til mikrofoner med XLR-kontakter. Derfor må du passe på at mikrofonene du kjøper har mulighet for tilkobling via XLR, og ikke bare USB.

Det er valgfritt om du også vil ha en ekstra hodetelefon, men noen synes det er greit å kunne høre seg selv i et hodesett mens man snakker i mikrofonen. Derfor kan det være smart å ha en ekstra hodetelefon.

Dette trenger du:

- Minst to mikrofoner
- Minst to hodetelefoner
- En Zoom-opptaker

Samlet pris:

Cirka 6600 kroner

Større produksjon

Har du ambisjoner om å ha med flere deltakere i podkasten og vil ha mulighet til fortløpende å spille av lyd i form av innslag eller musikkstykker, innebærer det en større investering.

Til større produksjoner trenger du en miksepult som normalt koster en del. Prisene ligger på rundt 6000 kroner og oppover, men da får du blant annet mulighet for å ta opp i mange kanaler, og for å spille av lyder og innslag underveis. Via miksepulten, som kobles til pc-en via USB, kan du også ringe opp gjester, og du får flere muligheter til å tilpasse lyden med avanserte verktøy. I tillegg til at

det er lett å justere lydnivået, kan du opprette spesielle filtre til hver mikrofon som er tilpasset stemmen til den som snakker i den.

I tillegg til å bruke penger på en miksepult må du også regne med ekstrautgifter til flere mikrofoner og hodetelefoner. Mikrofonene kobles til miksepulten med XLR-kontakter, så pass på at også mikrofonene kan kobles til med XLR-kabler.

Dette trenger du:

- Minst fire mikrofoner
- Minst fire hodetelefoner
- En miksepult

Samlet pris:

Cirka 17 000 kroner.

Røde Caster Pro er en god miksepult for podkaster. Den nyeste modellen koster rundt 6000 kroner.

Ekspertens råd for å komme i gang

Hvordan finner jeg ut hva podkasten skal handle om, og hvordan blir den verdt å lytte til? Og hvordan skal jeg egentlig lage den? Her gir podkastspecialisten Rasmus Mark Pedersen gode råd om hvordan du kommer i gang.

Slik velger du tema

SPØRSMÅL: Hvordan finner jeg et godt tema for podkasten?

SVAR: De beste podkastene er dem der personen ved mikrofonen brenner for emnet og har noe å tilføye som lytteren ikke kjente til fra før. Tenk gjennom hvordan du kan legge til noe unikt, og vurder hvor bredt eller smalt emnet skal være. Normalt ber jeg nystartede podkastere om å velge et relativt smalt tema som det er lett å fordype seg i. Andre verdenskrig er for bredt som tema for en podkast, men den norske motstandskampen under den samme krigen er smalere. Og kanskje fungerer "Hva kan vi lære av Hjemmefronten?" enda bedre.

Du kan teste ut om du har funnet det rette temaet ved å formulere en setning der du tilbyr podkasten til noen venner, for eksempel "Velkommen til 'Hva kan vi lære av Hjemmefronten?', podkasten der vi diskuterer hvordan motstandsbevegelsens tankesett kan være relevant i dagens verden." Hvis de nevnte vennene sier "Det høres spennende ut, det vil jeg gjerne høre", så er du inne på noe.

Finn et format du liker

SPØRSMÅL: Hvilken form skal podkasten ha?

SVAR: Velg det formatet du liker best selv. De fleste jeg har hjulpet med å lage podkaster, liker å snakke om noe som interesserer dem, og så vil de helst at podkasten skal nå sitt publikum raskest mulig. Til dem har jeg følgende faste oppskrift:

1: Ha med gjester

Det er lettere å begynne å lage en podkast når du har noen å snakke med, så inviter en gjest!

2: Ha et fast panel

Enten kan dere være to faste verter for podkasten, eller så er du verten og har et fast panel av gjester som bytter på å være med. På den måten blir det gjenkjennelig for lytterne, og det blir lettere å finne ut hvem du skal snakke med.

3: Lag flere episoder

Når du først er gang i gang med opptakene og er i flyt, er det lurt å fortsette å lage flere episoder om gangen, hvis det gir mening. På den måten kan du lage episoder for en hel måned i løpet av en arbeidsdag.

4: Ta opp "live on tape"

Tro meg: Du vil ikke sette i gang med et større redigeringsprosjekt rett etter opptak, så ta opp alt og si til lytterne at det er ufiltrert. Velger du denne løsningen, må du ha et manuskript å støtte deg på, slik at du ikke må klippe for mye i opptakene. Det ekstra forarbeidet sparer mye tid på etterfølgende redigeringsarbeid.

5: Lag kortere episoder

Noen podkaster fra radiokanalene er riktignok på en time eller mer, men så er de også laget for tradisjonell lineær radiolytting. Den gjennomsnittlige podkastlytteren bruker ikke stort mer enn 18 minutter om dagen på podkaster. Til å begynne med bør du ta sikte på å lage episoder som er cirka 20 minutter lange.

6: Ha gjester med på linje

Det kan være praktisk vanskelig å avtale når du og gjestene dine kan møtes for opptak. Derfor anbefaler jeg at du lager et fast studio hjemme hos deg selv og så har gjester med på linje via internett når det ikke er mulig å møtes fysisk. Da er det viktig å sørge for en god mikrofon i begge ender og stabil linje, slik at man slipper forstyrrelser og dårlig lyd.

Rasmus Mark Pedersen har jobbet profesjonelt med radio og podkaster siden 2008.

Forbered deg med avtaler og manuskript

SPØRSMÅL: Hvordan forbereder jeg en podkastepisode?

SVAR: Pass på at du begrenser deg til ett emne for hver episode. Hva det er kan du si på én setning når du starter opptaket. Når emnet er på plass, lager du et manuskript og en plan for et eventuelt intervju med en gjest. Det kan enten være gjennom konkrete spørsmål eller stikkord til hva som skal sies. Hva som funge-

rer best er opp til deg. Hvis ikke den du skal ha med i podkasten er en du kjenner godt fra før, kan det være en god idé å ta en prat med ham eller henne før opptak for å avklare hva vedkommende kan si om temaet, og hva han eller hun synes om planen og opplegget for episoden.

Men pass på at du ikke gjør hele intervjuet du skal gjøre under opptaket. I så fall blir nemlig opptaket en kjedelig repetisjonsøvelse.

Slik skriver du et manuskript

SPØRSMÅL: Hvordan lager jeg en plan for programmet?

SVAR: Manuskriptet er planen din for programmet. Har du ikke tenkt gjennom manuskriptet, har du heller ikke reflektert over hva du ønsker å formidle til lyttere – og da vil det i de fleste tilfeller være temmelig uinteressant å lytte til podkasten. Husk at lytteren ikke har den samme kunnskapen som deg. Derfor gjelder det å samle all in-

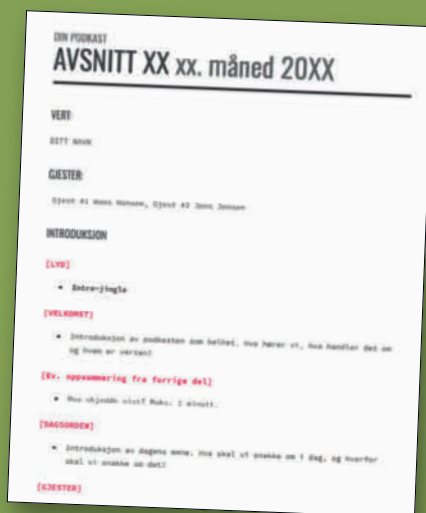
formasjon som er nødvendig for forståelsen av podkastepisoden, i det skrevne manuskriptet. Selv pleier jeg å skrive ned en intro og en avslutning. I tillegg har jeg noen spørsmål jeg kan stille avhengig av hvordan samtalen med en eventuell gjest utvikler seg. Men jeg vet alltid hvilke temaer jeg vil innom, og det er også gjesten informert om på forhånd.

Dessuten pleier jeg å ha tidskoder for omtrent hvor langt inn i sendingen vi har kommet når vi er fremme ved et bestemt spørsmål eller tema. Og da angir jeg når jeg har tenkt å spille jingler eller andre innslag, hvis jeg har noen slike på programmet.

En gratis mal til manuskriptet

På nettsiden vår finner du en mal til et podkastmanuskript. Malen er lett å redigere, slik at den passer podkasten din. Malen er i Google Dokumenter-format, men kan også åpnes i Word og andre tekstbe-handlingsprogrammer. Du finner den her: komputer.no/2413

KLAR TIL OPPTAK

I neste del får du hjelp til å få best mulig lyd i podkasten. Du kommer også i gang med å ta opp podkasten på data-maskinen ved hjelp av programmet Audacity.